

אומנות האיחוי: ראיון עם ד"ר רויטל ארבל - רופאה ואומנית

המילה רקמה בעברית מגלמת בתוכה שתי משמעויות. בעוד הראשונה מתייחסת למונח ביולוגי - צבר תאים (tissue), השנייה הינה משדה האומנות של מלאכת היד (Embroidery). לנתקלים לראשונה בכפל המשמעויות שבו טעונה המילה 'רקמה' - זה עשוי להיראות שרירותי, אבל למעשה מדובר בתיאור של אותה התופעה - איחוי בין דברים שונים כך שהם הופכים למהות אחת - בין אם אלו תאים בודדים שהופכים ביחד לרקמה מובחנת, ובין אם אלו חוטים רקומים על בד שהופכים ליצירת אומנות. אם היה צריך לבחור מילים כדי לתאר בצורה הכי מזוקקת את עשייתה של ד"ר רויטל ארבל היה זה הצמד: 'אומנות האיחוי'.

על עשייתה הרפואית ותרומתה

ד"ר רויטל ארבל - אשה בת 58, אמה ל-5, בזוגיות עם במאי סרטים דוקומנטרים אוסטרי וחיה עימו על קו וינה-ירושלים - היא רופאה אורו-גניקולוגית, מנתחת ואומנית. ד"ר ארבל מנהלת את היחידה לאורו-גניקולוגיה ורצפת האגן בשערי צדק, פעילה בשדה הרפואי והחברתי וחברה בוועדה לניתוחים בהתאמה מגדרית במשרד הבריאות. במסגרת עבודתה היא עוסקת בשיקום איברי מין נשיים על רקע חבלות ולאחר לידה, ומבצעת ניתוחים לשינוי מין בתהליך של התאמה מגדרית. כיום גם מטפלת בילדים לאחר פגיעות שונות בבית החולים שערי צדק.

ד"ר רויטל ארבל בביתה בירושלים. צילום: דני דרבי

כבר 3-4 שנים קולגותיה באופן מובחן, היא דברה על חשיבות של כניסת נשים רופאות לתחומי הגניקולוגיה וכירורגיית חשיבות של השיח עם מטופלות על היבטים של מיניות ודימוי גוף. לא ייפלא אם כן שד"ר ארבל הייתה אחת מהנשים הראשונות ליישם את המושג 'איחוי' - המושג שאותו היא מיישמת כרפואה - כניסת נשים לרפואה

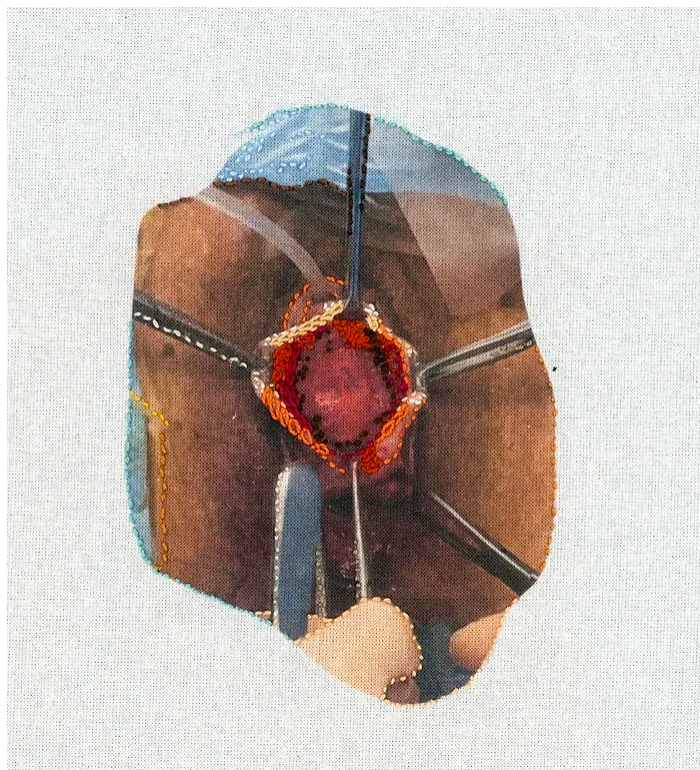
צרו איתנו קשר בוואטאפ

3-4 שנים קולגותיה באופן מובחן, היא דברה על חשיבות של כניסת נשים רופאות לתחומי הגניקולוגיה וכירורגיית חשיבות של השיח עם מטופלות על היבטים של מיניות ודימוי גוף. לא ייפלא אם כן שד"ר ארבל הייתה אחת מהנשים הראשונות ליישם את המושג 'איחוי' - המושג שאותו היא מיישמת כרפואה - כניסת נשים לרפואה

by Smartarget

נמקימות עמומת נשים לגופן - כיום עמומת או צינ מוכות המובילה עשייה ושינוי בנפיטות הבויאות, הגוף והמיניות של נערות ונשים בישראל". לאורך השנים עבדה ד"ר ארבל עם נשים שעברו תקיפה מינית, והתמחתה במתן חוות דעת משפטית עוד הרבה לפני עידן # Me2 - כשלא היו בכלל מרכזי טיפול רפואיים ייעודים לפגיעה מינית, וגם טיפלה בפליטות שעברו אונס ועינויים.

כחלק משליחותה הרפואית והחברתית, היא נסעה בשנה האחרונה לצ'אד עם משלחת ישראלית על מנת לבצע ניתוחים בקרב נערות ונשים עם קרעים בנרתיק על רקע לידה בגיל צעיר. מדהים לשמוע את התיאורים על עבודתה שם, בתנאים מינימליים, ולחוש בענווה הרבה שבה היא מתארת את מה שנשמע למאזין כמו עבודת קודש.

יצירה ללא שם. באדיבות האמנית

נוכחות של רפואה ואומנות בחייה

ד"ר ארבל משוחחת איתנו בפתיחות בסלון ביתה. קולה מתגלגל בקצב מהיר ושטף אסוציאטיבי. כל משפט מקפל בתוכו סיפורי חיים שלמים, תובנות ונדיבות, חיבורים בין הווה ועבר, בין המקצועי לאישי, בין הקונקרטי לסמלי. הנוכחות שלה נעימה ומאפשרת גם כשהיא משוחחת על דברים שיש בהם כאב או קושי - החוויה שנוצרת איתה שעל הכל אפשר לדבר, שאין שום דבר מיותר ושאינן שום נושא אסור.

מבעד לדברים חוזר ועולה כי הכפילות של היותה רופאה ואומנית אינו תוצר של תהליך בשלות עם הגיל, אלא מהות מתמשכת בחייה. עוד בבחירת המסלול האקדמי שלה התלבטה בין רפואה לארכיטקטורה בטכניון, ואף כי בחרה ללמוד רפואה הוסיפה לעסוק באומנות כל העת.

מדבריהם ידועה כי היא צו תנועת נקת שלא עוסקת בפרויקט סוקים השונים, אלא מתייחסת למהות שמאחורי ההגדרות, לצורת ההתבוננות, פעולה שהיא עושה משמעותה: איחוי. בין רקמות בשר ועור, בין חוטים, בדים וחומרים שונים. איחוי ביני

צרו איתנו קשר בוואטאפ

by Smartarget

רקמה כאקט פוליטי

באומנותה משתמשת ד"ר ארבל לרוב בתצלומים כבסיס לעבודת הרקמה. השילוב בין צילום לרקמה הוא מרתק וטומן בחובו מיזוג של ניגודים. הרי צילום הוא היכולת לקחת מרחק ממהו ולהתבונן עליו מהצד על מנת לתפוס משהו במהות שלו. לעומת זאת, רקמה היא התמזגות של פני השטח עם חוטים באמצעות מחט – יש בכך ההפך משמירה על מרחק, זו פעולה של איחוד. הצילום הוא גברי, בוחן, יוצר מציאות בכוח המבט, אמנות חדישה, ומהי רקמה אם לא אומנות נשית עתיקת שנים שנוצרת בכוח האינרציה?

יצירת אומנות באמצעות רקמה יש בה אקט פוליטי של ממש – זה לקחת את מה שנחשב "נשי" ו"אמנות נמוכה" ולשים אותו בקדמת הבמה כ"אסתטי" ו"נחשב". או במילותיה של תמי קים במאמרה בניו יורק טיימס (2018): "עצם נטילת חוט ומחט מסייעת להתחבר לכל אותן נשים שהפכו את מלאכות הבית לכלי להבעה פוליטית".

איזה אובייקט הוא תצלום עם רקמה? האם התצלום כשלעצמו הוא המציאות המוסתרת על ידי הרקמה או מיופה על ידו? האובייקט אינו בעל מאפיינים אחידים, ובכך יש אולי רמז לכך שהמציאות שלנו תמיד מורכבת משכבות שונות, שגם שומרות כל אחת על מאפייניה וגם השתנו לנצח מרגע האיחוי שלהן.

בעוד במלאכות טקסטיליות כמו אריגה וסריגה, יש יצירה של שטח פנים של "משהו" דרך הפעולה עצמה, ברקמה שטח הפנים קיים מראש, והפעולה עצמה משנה אותו באמצעות חוטים ומחט. הפעולה של לקחת משהו קיים ולשנות אותו מהדהדת היבטים של פוליטיקה ואפשר לראות זאת כפעולה סימבולית בשני אופנים. הראשון הוא ביטוי לשינוי פני המציאות ותיקון עוולות חברתיות, והשני הוא אקט של מחאה – דרך ייפוי שטח הפנים לחשוף את הניסיון להכחיש ולהסתיר את המציאות הקשה.

הדגש בעבודת רקמה הוא על העיסוק בפני השטח. לא מדובר ביצירת אובייקט תלת מימדי שיש בו אפשרות לפונקציית הכלה אלא עיסוק בתוצר דו מימדי – בשכבות על שכבות. ברקמה אנו עוסקים במה שקיים מול מה שנגלה בפנינו - בהפיכת דבר אחד לדבר אחר. בכך יש תמות של הסתרה וגילוי, מחאה והארה.

אסתטיקה, תוכן ותמות ביצירותיה

הפער בין האסתטיקה של העבודות של ד"ר ארבל לבין התוכן בו הן עוסקות מהמם ומעורר השתאות. האסתטיקה מובילה את הצופה אל היצירה, רק כדי לחשוף בפניו בחדות את המציאות הלא מיופה. כך, עבודה של שטיח רקום מתגלה כאוסף חותמות רפואיות, שמסמלות בהיסטוריה של הרפואה את הטכניקה לסימון מיקום ממצאים פתולוגיים.

צרו איתנו קשר בוואטאפ

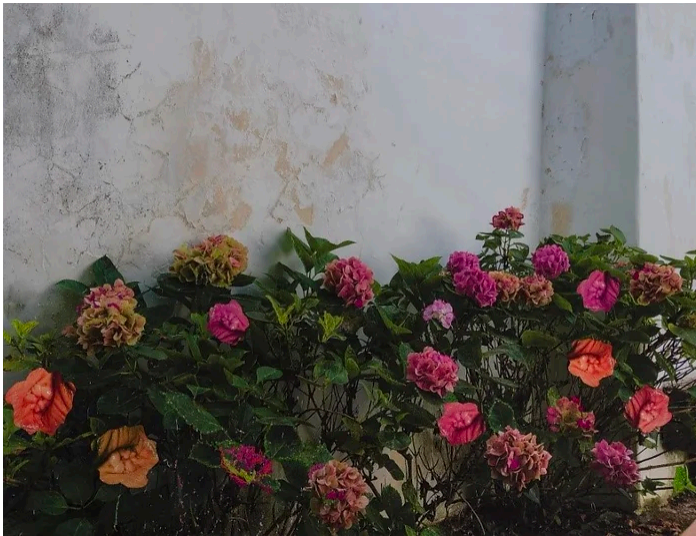

by Smartarget

רקמה חיה. דפלורציה – תערוכת יחיד. מוזיאון ינקו דאדא. 2022. באדיבות האמנית

או העבודה "דפלורציה", שמשדרת רומנטיקה ותמימות של פריחה ססגונית, אך כשמתקרבים מבינים שהפרחים לא אמיתיים אלא רקומים, בעוד אחרים הם למעשה צילומי קרום בתולים ששוחזר לאחר ניתוח. כך, שם היצירה לפתע נטען במשמעות נוספת - של תיקון ואיחוי הבלתי אפשרי - שהרי דפלורציה היא גם שם הפעולה של אובדן הבתולים - דבר שנתפס כבלתי הפיך.

דפלורציה. דפלורציה – תערוכת יחיד. ינקו דאדא, 2022. באדיבות האמנית

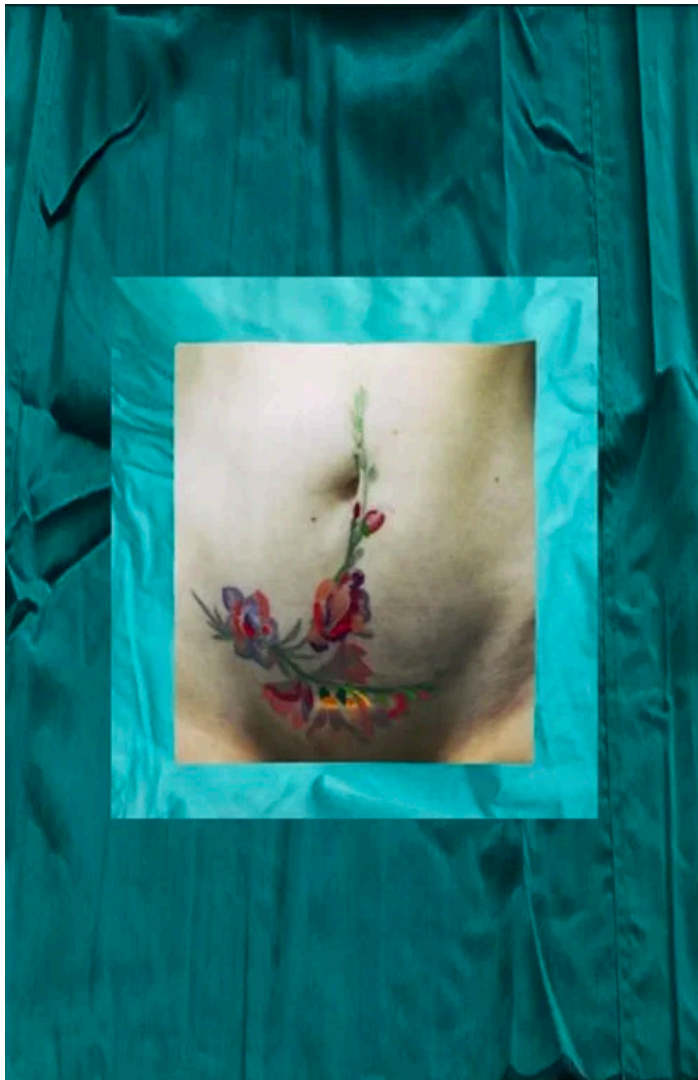
האפשרות לראות מרחוק משהו אחד, ולראות מקרוב משהו כמעט הופכי יוצרת הפתעה ובהלה, שמובילות לתובנות: "הדברים הם ל... שהם...". כפני הלא צפוי". כמו כן, ההתבוננות במציאות הלא מיופה בצורה אסתטית מאפשרת... צרו איתנו קשר בוואטאפ

by Smartarget

מנוח... ריו האורה לחודו ריאירוחיה נוול ד"ר ארבל ויחו לנויח לר די ריאירוחיה ינוו ויחיה רר ריאיריח פוימיח

השנה למטה סטנד-בין הבהירה לנטק בביהמיה של ד"ר ארבל, נוקלס מלבס בביהמיה של שוסק וביהמיה של סטנדרט ובפרוצדורות רפואיות מעולמה המקצועי: גינות, עובר ברחם, שיליה, בטן לאחר ניתוח קיסרי. העיסוק ב"דברים" פנימיים והחצנתם על השטח – הוא האקט המחאתי ביסוד אומנותה של ד"ר ארבל. כך, על ידי חשיפה של מה שאינו גלוי, שלא נראה, היא מעלה סוגיות חברתיות נוקבות - מעבירה את הפנים לפנים.

בטן.למרוט או למרוד – תערוכה קבוצתית מקוונת, הקומה השישית, 2022. באדיבות האמנית

מבעד לכל יצירותיה, מילותיה ועשייתה של ד"ר ארבל ניתן להבין כי היא מנסה להנכיח ולעורר דיון לגבי אחרות ושונות בחברה ובכך ליצור אפשרות לקבלה מלאה, לתקן עוולות ולאחות לבבות. בשיחה עימה היא נותנת דוגמאות אישיות מחייה על המקומות בהן חוותה ועסקה באחרות, וכיצד התבוננה על שונות דרך האומנות שלה. למשל, בתערוכה 'ניתוח' היא הציגה צילומי פרוטריטים של נשים וילדיהם שהתמודדו עם שונות או מגבלה כלשהי. התוכן של "האחרות" והשונות" מועשר ומוטען כשמבינים שהמתבוננת והצלמת בהווה היא למעשה הרופאה המיילדת בעבר, ושאת חלק מהמצולמים היא ליוותה עוד מהרחם.

צרו איתנו קשר בוואטאפ

by Smartarget

צילום מהתערוכה ניתוח, בית את המוצר, 2017. באדיבות האמנית

הנוכחות הסימולטנית של ד"ר ארבל בשתי הפוזיציות: הרופאה והאומנית גם מסייעת להעברת המסר: הרפואה היא חומר גלם לאומנות, והאומנות היא סוג של רפואה – ושתיהן מאחות את מה שנראה כלא ניתן לאיחוי.

הפניות לחומרים של ד"ר ארבל

↓

רשימת פרסומים.pdf
הורידו את PDF • 159KB

↓

רשימת תערוכות.pdf
הורידו את PDF • 96KB

הפניות לחומרים אודות ד"ר ארבל

דן מרגלית, 2018, ראיון עם ד"ר ארבל ב"ערב חדש" על תערוכת ניתוח
דנה גלירמן, 2022, הציפייה לבתולין מחייבת מלחמה, כתבה בכלכליסט
דקלה קפקא, 2006, אינטימיות בין נשים, כתבה בסגנון, nrg
יעקב חי מקמילאן, 2017, המנתחת, המקום הכי חם בגיהנום
עדי ארצי שלו, 2022, ה"דפלוריזציה" של ד"ר רויטל ארבל, אמנית ורופאה שמתמחה בשינוי מין, THE ART NEWSPAPER
פרידמן עמי, 2019, מפלסטיקה גניקולוגית לאמנות מחאה, ישראל היום

הפניות לחומרים נוספים

E. Tammy Kim, (2018). The Feminist Power of Embroidery, The NEW YORK TIMES

תודה לד"ר ארבל על האירוח המהמם הנכונות והשיתוף, וגם על הסבלנות

צרו איתנו קשר בוואטאפ

by Smartarget